

Часлав Ђорђевић
ТУ ГДЕ ЈЕСАМ

Уредник
Зоран Колунџија

Рецензент
Јован Зивлак

На насловној страни:
Колаж Вислава Шимборска, колаж, Краков 1987.
(Из збирке Љубе Вукмановића „Руком песника“)

Часлав Ђорђевић

ТУ ГДЕ ЈЕСАМ

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

АНДРИЈИ

Поезија, око нас, не мари за изме.

У њој има језика,

Али у језику мало поезије

(Поваздан цеди не исцеди),

Ако је веровајти резбарима сѣиха.

Тврдња и није *шако* наивна.

Неки би, правоверни, рекли:

Из ње бласфемија збори,

Када се набрајалица отвори:

Наша ѡезија, као їуска у измаїлици, луїша

И свој смер, на почейку века, шражи.

Зато и не чуди што толико варијација

Из ње ироваљује, умножава се:

Поезија са илашћом традиције,

Поезија демајтеријализације,

Поезија дейерсонализације,

Поезија дејаштизације,

Поезија дейоеџизације,

Поезија есејизације,

Поезија оїлоданих конїломерація

Поезија од коровних поља и јалових засада,

Поезија од пресахлих зденаца,

Поезија од измаїлица и високих шемйерашюра,

Поезија од нарцис-нашйевавања,

Од кардио-умирања,

Од нулѣх ѡеѣшѣкус-сѣаѣа.

Када ће се из ових врзина, како ће се из овој широкоси-поља?

Може ли се *ша* меішежності у ілави іреживеіши?

Хоће ли једном ђев у чистиом одзвону удисања себе наћи,
С почејка овој бљак-века? –
Пиша се и пиша чиишалац NN
И са љавом међу длановима у мучни мук нестијаје.

РАПСОДИЈА У СИВОМ

ВЕЛИКИ ПИТАЧ

Стајали смо на мосту на Дрини нас четворица
(Без икакве алузије на јеванђелисте)
И зурили у плаху воду потом Босну
У њену празнину гаражну
Увијени у копрене од снега и дугих ћутања
А онда је Велики Питач Петер Хандке* питао
Да ли је Дрина доиста крива
Да ли овај мост дели или спаја
И да ли је преко било птица
Питао је откад су куће тамо тако црне
Ко им је дао такав тон и зашто немају димњаке
И шта ће бити са родама кад се једног дана врате
Питао је зашто тамо нема лавеза паса ни звиждука
(Време је лова на зечеве)
И зашто се деца не санкају
(Та побогу ово је први снег)
Раде ли тамо школе
Шта је са дечјим цртежима
Шта је са часовима певања и хоће ли се икад држати
И да ли тамо душа која ноћ преспава
Питао је уздахно: Ко је крив за распад лепоте ове
Ко је први кренуо у нож-заваде
Пре него што је крик пресекао звездано јутро
И вапај полетео преко моста спаса
И хоће ли овде негро војници и *они* из Аризоне стићи

Питао је и питао Велики Питач Петер Хандке
(Не марећи много за летње ципеле и дрхтавицу)
А затим ућутао и ћутао до краја века
Док смо зурили у Босну у зјап рану
Док је Дрина под нама носила труло лишће
И покидане речи наших подераних одговора

Док је снег по нама вејао
Док се ужас тишине над кућама и у нама до неба пео

11. новембар 1995.

* Петер Хандке (1942), велики европски књижевник и хуманиста, суочен са бешчашћем европских интелектуалаца, посебно француских и немачких, када је у питању рат у бившој Југославији и однос пун мржње према Србији, из протеста и жеље да се лично увери у постојеће стање, са својим пријатељима (Жарком Радаковићем и Златком Боцокићем), 7. новембра 1995. долази у Србију, у Бајину Башту, на Дрину.

ДОК ВЕЛИКИ ХОДАЧ ПУШИ „ДРИНУ“ БЕЗ ФИЛТРА У РЕСТОРАНУ „ТАРА“ У БАЈИНОЈ БАШТИ

У ресторану „Тара“ у Бајиној Башти
(Док напољу још траје увод у велику епопеју снега)
Велики Ходач Петер Хандке
Промрзао пали „дрину“ без филтра
Гуши се кашље успут пије вино кувано
И започиње ћутање дубоко као ноћ над Босном
Дуго као година на Балкану

Док пуши „дрину“ без филтра
Велики Ходач Петер Хандке
Димном завесом одвојен од столова од људи
И гар-кућа с оне стране реке
На трен понавља путеве старе у табанима записане
И албум-слике у свести слајдоване
(Мада му то није намера):
Поздравља пахуље на Хокаиду у Јапану
Хвата свице лета у пољима Фурланије
У априлу послушкује звона на Пиринејима
У Андалузији радује се облаку жар што гаси
Погледом милује снежно попрсје високог Сент-Виктоара
На светлице отока јадранских
На охридске јегуље и преспанске јабуке мисли
Отвара нар и наранце једе на Пелопонезу
Посматра трке болида у Монте Карлу
Храни пазинске голубове у предвечерје на Истри
Мерка младе жене на цитадели у Будиму
Шета падинама зелених Алпа
Са монасима разговаре води, литургијски пој
У Студеници и Грачаници слуша
И зуре у зелену воду криве Дрине која односи
Смрт нечијих патика смрт лишћа

И док пуши „дрину“ без филтра у ресторану „Тара“
у Бајиној Башти

Он исписује епопеју малих ствари

Он се удаљава од адског света

У коме додир кажипрста две руке остаје без одзива

Он исписује епопеју бола

13. новембар 1995.

ВЕЛИКИ ХОДАЧ ПРВИ ПУТ СЛУША ГУСЛЕ

Звук гусала* га мами и носи све у даљ
Држећи се за танке нити звука
Он започиње пут кроз време
Он већ види кнежеве велможе
Он већ диже пехар
Већ пије рујно вино
Већ осећа омаму пркоса и за побратиме
Већ има Милоша и Топлицу Милана
И тек сада док гусле слуша схвата
Зашто предстоји тако дуго опремање
Јунака у сваки бој:
Треба погинути са звездом на рамену
Са соколом у срцу
Са замахом убојитог копља у руци
Умрети чист умрети у сјају
Јер одозго гледа Бог
(И као сваки прави бог)
Зна да разликује шта је Инат а шта Част

15. новембар 1995.

* Другог дана свога боравка у Бајиној Башти (8. новембра 1995), Петер Хандке је зажеleo да види гусле и чује гуслање. У стану гуслара Александра Жутића слушао је његово епско певање.

ЈУТРО НОВЕМБАРСКО, НА ДРИНИ

Слика више пустошна него идилична:
Јутро новембарско, рано и врано.
Долина – капсула у време положена, већ оснежена;
Пресеца је само отежало отицање Дрине, криве.
Над главом твојом ни лет, ни грак.
Поспаност града намерно мимоиђена
И твоја силуета, испосна, долутала,
У сиву обојеност празнине као с неба на земљу
Спуштена, и ту, на обали, засађена.

Али ти, одолевајући том притиску глухоте,
Без предрасуда, усред усуда који дели и смрт сеје,
Силазиш до воде, до дна себе,
А онда, стојећи или чучећи, свеједно,
Мишљу мостиш реку, две обале спајаш,
И у нађеној равнотежи сопства, над водом
(То ти је било и најпотребније да би боље видео),
Одговоре за успостављање пустоши ове тражиш
(Не желим рећи: твој пројекат је грандиозан –
Спреман си , и кад те не буде било овде и сад,
Идући по свету, криву Дрину да исправљаш),
Иако је много раније дефиниција нашег пакла пала
И на свим сајтовима, затуреним местима света,
На сва уста, уз бубњеве, графите и собних слика обзнањена.

А шта је и како је даље било – зна се.

НОВОСАДСКЕ ЕЛЕГИЈЕ

УТЕХА

У тренутку када је смрт, сита,
Дремала у мојем дому,
Пријатељ, песник, Средовечни Соко,
У чијим песмама олиставају неке шуме горке,
Диљем расту пелин-траве
И гнезде се јата тамних птица,
Сасвим опустелих крила
И гласом грака завејане,
Утеху ми уздахну шаље:
Не буди немо дрво. Бекни.
Тек да се нешто чује. Одјекне.
Не буди смртна соба,
Немо витло млина.
Бекни, својски. Макар једаред:
Постојим због тропског ти осмеха,
Сада већ, за свагда, у мени настањеног.
Постојим због последњег одсјаја
У голубијем ти оку.
Постојим због оних питомих сеница
У недрима што беху ти, некад, настањене.
Постојим због твог издаха
Који те мени одузима
И одводи у пространу нигдину,
У празну капсулу времена,
И са мравима и мрвама земље,
И са корењем стабла једини.
Постојим и због искрене ми намере
Да те у сутонима,
Пре него што ветар заспи над водама,
 овим дунајским,
Изводим у шетње само теби и мени знане,
И у трептају сваке звезде

И сваког листа, на узглављу ноћном,
Сада већ далеку, разазнајем.

Бекни. Тако нешто. Отприлике.
Мада може и сасвим другачије:
Ради вежбице, рукама, ногама, главом,
У кревету, на тепиху. Поскакуј.
Са оним другим у себи попричај.
Или, кроз прозор, зури у светлост,
У насмејана стабла што ходају, што се кикоћу
(Иако ће и она сутра болна пасти).
Депатетизуј се.
Неком новом небу можда понадај се –
Каже ми пријатељ, песник, Средовечни Соко,
У чијим песмама олиставају неке шуме горке,
Диљем расту пелин-траве
И гнезде се јата тамних птица.